

Van: Stichting "Wij vertrouwen stemcomputers niet"

Linnaeusparkweg 98
1098 EJ Amsterdam
The Netherlands

tel: +31 20 463 6394

fax: +31 20 663 8511

mail: info@wijvertrouwenstemcomputersniet.nl

Aan: Ministerie van BZK

t.a.v. staatssecretaris Bijleveld
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Amsterdam, 30 maart 2007,

Zeer geachte staatssecretaris Bijleveld,

Bij deze tekenen wij namens onze stichting in de zin van de Algemene Wet Bestuursrecht bezwaar aan tegen alle beslissingen vervat in uw meest recente goedkeuringsbesluit m.b.t. stemcomputers (2 maart 2007 / Nr.2007-0000076351 CZW/CB) zoals gepubliceerd in de Staatscourant van 5 maart 2007 (hierna: "het besluit"). Een kopie van het besluit is bijgesloten.

Samengevat zijn wij van mening dat:

- de stemcomputers in kwestie niet voldoen aan eisen zoals gesteld in de "Regeling voorwaarden en goedkeuring stemmachines 1997" (hierna: "de Regeling"). Bij het nemen van het besluit handelde u op basis van een ten onrechte door de firma Brightsight afgegeven certificaat, een feit waarvan wij u vooraf op de hoogte stelden;
- u gezien de ontstane situatie in alle redelijkheid geen stemcomputers kunt goedkeuren als er gereede twijfel bestaat of deze wel aan de voorwaarden in de Regeling voldoen;
- voor een deel van het besluit de rechtsgrond ontbreekt en dat
- een deel van het besluit niet verenigbaar is met uw goede zorg voor de integriteit van het stemproces.

Wij zullen onze bezwaren hieronder nader toelichten.

Onze stichting meent met betrekking tot dit besluit belanghebbende te zijn in de zin van art. 1:2 van de Algemene Wet Bestuursrecht. Het derde lid van dit artikel luidt:

"Ten aanzien van rechtspersonen worden als hun belangen mede beschouwd de algemene en collectieve belangen die zij krachtens hun doelstellingen en blijkens hun feitelijke werkzaamheden in het bijzonder behartigen."

Onze stichting houdt zich statutair bezig met "het bevorderen, verdedigen en onderzoeken van controleerbare en transparante verkiezingen". Een kopie van de statuten van onze stichting sluit ik volledigheidshalve bij.

De commissie inrichting verkiezingsproces zal medio oktober haar rapport uitbrengen, en al ruim daarvoor zal de commissie besluitvorming stemmachines rapporteren over de besluitvorming in het verleden rond stemcomputers. Zonder deze beide commissies het gras voor de voeten te willen wegmaaien menen wij dat inmiddels objectief is vast te stellen dat de huidige "Regeling goedkeuring stemmachines 1997" op een aantal zeer cruciale terreinen onvoldoende waarborgen biedt. Ons inziens past in de huidige situatie dan ook zeer grote terughoudendheid en zorgvuldigheid bij het afgeven van goedkeuringen voor stemcomputers.

In artikelen 1 en 2 van uw besluit keurt u een aantal typen Nedap stemcomputers goed voor gebruik tijdens verkiezingen. U doet dit in weerwil van ons schrijven van 22 januari 2007 aan uw ambtsvoorganger de heer Nicolaï, waarin wij hem op de hoogte stelden van een fundamenteel probleem waardoor de huidige stemcomputers niet voldoen (en zonder aanvullende keuringen van de "ISS" software en de in de gemeenten gebruikte computers ook niet *kunnen* voldoen) aan de eisen die de Regeling aan stemcomputers stelt. Voor de exacte achtergronden van dit probleem verwijst ik naar de brief die ik gemakshalve heb meegezonden.

Uw voorganger heeft ons in antwoord op ons schrijven (samengevat) medegedeeld dat de stemcomputers inclusief de geprogrammeerde stemgeheugens zullen worden getest en dat "deze benadering strookt met de huidige benadering van de Kieswet en de Regeling voorwaarden en goedkeuring stemmachines". Wij kunnen de bedenkers van deze ongetwijfeld uit grote nood geboren oplossing een zekere creativiteit niet ontzeggen. Maar in Kieswet, Kiesbesluit en Regeling kunnen we de rechtsgrond voor een dergelijke test niet vinden. En wij zien al helemaal niet in waarom een dergelijke test zou leiden tot een gedeeltelijke vrijstelling ten aanzien van delen van de toch al gebleken ontoereikende eisen die aan stemcomputers worden gesteld. (Dit nog even geheel los van de vraag of een dergelijke test technisch veel toevoegt.) Wij vermoeden dat deze zeer vrije omgang met de regelgeving op uw departement slechts tot doel heeft om apparatuur waarvan u heel goed weet dat deze niet aan de eisen voldoet toch bij verkiezingen te kunnen doen inzetten. Juist rond het verkiezingsproces, en zeker nu, zijn dergelijke manoeuvres in onze ogen onbehoorlijk.

Het besluit keurt (in artikel 3) deze Nedap stemcomputers goed "in elk geval voor de Provinciale Statenverkiezingen van 7 maart 2007 en voor zolang de voorwaarden en eisen zoals vermeld in de Regeling ongewijzigd blijven". De vorige goedkeuring voor de Nedap was zelfs slechts geldig voor één enkele verkiezing. Naar onze mening biedt de regelgeving geen mogelijkheid voor dergelijke aanvullende condities in de goedkeuringen, en ontbreekt voor een dergelijke conditie dus de rechtsgrond.

U bent wettelijk belast met de goede zorg over de integriteit van het stemproces. Één van de bij dit besluit goedgekeurde stemcomputers is de Nedap ESN1. Deze stemcomputer kan van nieuwe software worden voorzien door het insteken van een speciale stemgeheugenmodule, dus zonder dat daarvoor de op gezag van uw ambtsvoorganger op elke stemcomputer aangebrachte verzegeling hoeft te worden verbroken. Inzet van deze stemcomputer bij verkiezingen is in de ogen van onze stichting dan ook niet te verenigen met het door uw departement gekozen beveiligingsmodel. Gezien het (door uw ambtsvoorganger vaak onderstreepte) belang van de toegevoegde beveiligingen zoals de verzegeling zou met inzet van deze stemcomputer de integriteit van het stemproces in het geding zijn.

Voorts menen wij dat het in het licht van alles wat thans bekend is over de problemen met betrekking tot onder meer regelgeving, techniek en de verhouding tussen staat en leverancier in het algemeen onverantwoord is om nog verder gebruik te maken van de huidige stemcomputers. Voor de afgelopen verkiezingen kon worden aangevoerd dat een alternatief niet direct voorhanden was, en heeft uw departement een aantal noodmaatregelen getroffen om de gebruikte stemcomputers zo goed en zo kwaad als het ging extra te beveiligen. In de openbaarheid van de Tweede Kamer heeft uw ambtsvoorganger meermaals aangegeven dat de huidige beveiligingsmaatregelen een ad-hoc karakter hebben. Hij ging aanvankelijk zelfs zover te beloven dat de commissie inrichting verkiezingsproces zich nog voor de PS2007 verkiezing over deze en eventuele aanvullende maatregelen zou uitspreken. Thans staan er geen verkiezingen voor de deur en is in de vorm van het gebruik van stembiljetten een prima alternatief voorhanden. Onze stichting is van mening dat voorkomen moet worden dat op ad-hoc basis genomen noodmaatregelen jarenlang als substituut voor degelijke regelgeving worden gezien.

Gezien al het bovenstaande verzoeken wij u het besluit te vernietigen.

Namens de stichting "Wij vertrouwen stemcomputers niet",
Met vriendelijke groet,
Hoogachtend,

R.V. (Rop) Gonggrijp, voorzitter

B.G.J. (Barry) Wels, penningmeester

Bijlagen:

- uw besluit van 2 maart 2007/Nr. 2007-0000076351 CZW/CB
- statuten stichting "Wij vertrouwen stemcomputers niet"
- onze brief van 22 januari aan uw ambtsvoorganger de heer Nicolai